

Raport z realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu miasta Rzeszowa do roku 2030, wykonany za rok 2024.

Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Rzeszowa do roku 2030 został przyjęty uchwałą Nr XVII/332/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 27 sierpnia 2019 r.

Plan adaptacji do zmian klimatu miasta Rzeszowa do roku 2030 powstał w odpowiedzi na jeden z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Plan wskazuje wizję, cel nadrzędny oraz cele szczegółowe adaptacji miasta do zmian klimatu, jakie powinny zostać osiągnięte poprzez realizację wybranych działań adaptacyjnych w czterech najbardziej wrażliwych sektorach/obszarach miasta, to jest w zakresie zdrowia publicznego/grup wrażliwych, gospodarki wodnej, transportu oraz turystyki w rozumieniu terenów rekreacyjnych w mieście. Plan adaptacji ma na celu przystosowanie miasta do zmian klimatu, zmniejszenie jego podatności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami tych zjawisk i ich pochodnych.

Plan adaptacji zawiera część diagnostyczną, w której opisano zjawiska klimatyczne i ich pochodne wpływające na miasto, oceniono wrażliwość miasta na te zjawiska oraz możliwości w samodzielnym radzeniu sobie ze skutkami zmian klimatu.

W odpowiedzi na ryzyka zidentyfikowane w części diagnostycznej dokumentu określono działania adaptacyjne niezbędne do realizacji w celu zwiększenia odporności miasta na występujące aktualnie i przewidywane w przyszłości zjawiska. Plan zawiera trzy rodzaje działań:

- działania informacyjno-edukacyjne,
- działania organizacyjne,
- działania techniczne.

W Planie adaptacji określono także zasady wdrożenia działań adaptacyjnych (podmioty odpowiedzialne, ramy finansowania, wskaźniki monitoringu, założenia dla ewaluacji oraz aktualizacji dokumentu).

Działania adaptacyjne:

- 1. Stworzenie lokalnej bazy wiedzy o zagrożeniach i konsekwencjach tych zagrożeń (w tym o stratach w mieniu publicznym i prywatnym) związanych ze zmianami klimatu na terenie miasta Rzeszowa.** Działanie o charakterze organizacyjnym. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2030.

Zagadnienia związane ze zmianami klimatycznymi znajdują odzwierciedlenie w planach i procedurach działań nadzorowanych przez Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Rzeszowa. Mówi o nich zarówno „Plan zarządzania kryzysowego dla Miasta Rzeszowa”, „Plan ochrony przeciwpowodziowej”, jak również różne procedury powiadamiania i alarmowania. W „Planie zarządzania kryzysowego dla Miasta Rzeszowa” rozpisano procedury i schematy działania w przypadkach wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych, dla poszczególnych faz kryzysu – od prognozowania, poprzez działania prewencyjne, doraźne, po usuwanie skutków. Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Rzeszowa posiada mapy podtopień i zagrożeń ze strony wód stuletnich i tysiącletnich.

Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Rzeszowa prowadzi także stały monitoring zdarzeń na terenie miasta Rzeszowa – zadanie to wykonują pracownicy Wydziału w godzinach pracy, dyżurni poza godzinami pracy oraz dyżurny Straży Miejskiej w Rzeszowie. Pośród wielu opcji, stworzonych grup powiadamiania i podmiotów zawiadamianych w razie wystąpienia określonego zagrożenia – są również komunikaty i ostrzeżenia meteorologiczne. Te działania bazują w całości na systemie eBOM. Operator dysponuje określonymi schematami działania i grupami powiadomień, przekazując stosowne komunikaty do właściwej grupy podmiotów.

Niezależnie od powyższego, regularnie i stale przekazywane są ostrzeżenia i komunikaty, które otrzymywane są drogą e-mailową z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, w tym te na temat zagrożenia silnymi opadami, podtopieniami, możliwością wezbrania rzek z przekroczeniem stanów ostrzegawczych oraz inne ostrzeżenia meteorologiczne – na temat zamieci śnieżnych, silnego wiatru czy wystąpienia upałów zagrażających życiu i zdrowiu. Komunikaty te przekazywane są bezzwłocznie ustalonym podmiotom i podawane do publicznej wiadomości (publikacja na stronach internetowych, komunikaty medialne, Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Rzeszowa).

Wyznaczeni pracownicy Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Rzeszowa mają również dostęp do Centralnej Aplikacji Raportującej (CAR), gdzie również zamieszczane są informacje o zdarzeniach o charakterze sytuacji kryzysowej.

W 2024 r. dokonano modernizacji stacji pomiarowych oraz przestrojenia systemu. Obecnie odczyt dokonywany jest na bieżąco, w czasie rzeczywistym, co pozwala na realne odwzorowanie rozwoju sytuacji oraz podejmowanie działań interwencyjnych i prewencyjnych

2. Rozbudowa systemu prognozowania podtopień i zarządzania retencją kanałową w Rzeszowie. Działanie o charakterze organizacyjnym. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2021. Działanie zrealizowane.

A. System inteligentnie sterowanej retencji zbiornikowej wprowadzony został w ramach projektu pn.: „Porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej na terenie miasta Rzeszowa poprzez wykonanie kanalizacji deszczowej - etap I”. System SIS-RZ zastosowano na grupie 6 zbiorników retencyjnych wód opadowych. Po przetestowaniu centralnego systemu będzie można dołączać do niego dowolnie dużą liczbę nowych zbiorników. Wartość zrealizowanych robót wyniosła 2 132 820 zł.

B. Na terenie miasta Rzeszowa prowadzony jest stały monitoring rzek, za pomocą systemu monitoringu MARIKO (System monitoringu i ostrzegania powodziowego miasta Rzeszowa). Program opiera się na systemie wodowskazów, pokazujących aktualny stan wysokości rzeki/potoku wraz z podaniem progu ostrzegawczego i alarmowego. Po ich przekroczeniu, wdrażane są określone procedury – uruchomienie (w drodze Zarządzenia Prezydenta Miasta Rzeszowa) pogotowia przeciwpowodziowego lub alarmu powodziowego dla miasta Rzeszowa (trwa od uruchomienia Zarządzeniem, do odwołania w ten sam sposób, po ustąpieniu zagrożenia, nieprzerwanie w systemie 24/7). Monitoring rzek prowadzony jest na bieżąco, podobnie jak przekazywanie sygnałów o konieczności podejmowania określonych działań i interwencji, dysponowanie sił i środków, dystrybucja worków i piasku w miejsca szczególnie zagrożone, organizowanie ich transportu i depozytu.

Do w/w systemu ma wgląd „każdy” (również z poziomu Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Rzeszowa), natomiast jedynie administrator (Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Rzeszowa) może dokonywać zestawień i wydruków za określone przedziały czasowe.

W 2024 r. dokonano modernizacji stacji pomiarowych oraz przestrojenia systemu.

3. Likwidacja pieców węglowych oraz zastąpienie ich podłączeniem do sieci ciepłowniczej w mieście Rzeszowie. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2030.

W okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej – Rzeszów Sp. z o.o. nie wykonywało zadań polegających na podłączeniu budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej.

4. Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę kotłów zgodnie z tzw. uchwałą antysmogową sejmiku województwa podkarpackiego. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2027.

A. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie realizuje Program „Czyste powietrze”, w ramach którego można uzyskać dofinansowanie, m.in. na likwidację źródeł ciepła na paliwo stałe oraz wymianę na ekologiczne źródła ogrzewania. W okresie sprawozdawczym w ramach w/w Programu wymieniono na terenie miasta 105 kotłów na paliwo stałe. Koszty: 5 126 262, 35 zł.

Z dniem 30 września 2022 r. Gmina Miasto Rzeszów podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Rzeszowie dot. utworzenia gminnego punktu konsultacyjno – informacyjnego programu „Czyste Powietrze” przy Wydziale Klimatu i Środowiska Urzędu Miasta Rzeszowa, celem efektywniejszego wykorzystania potencjału programu.

B. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie realizuje Program „Ciepłe Mieszkanie”, w ramach którego można uzyskać dofinansowanie na wymianę nieefektywnego źródła ciepła na paliwa stałe na inne bardziej ekologiczne systemy lub podłączenie lokalu do wspólnego efektywnego systemu ogrzewania. W okresie sprawozdawczym w ramach w/w Programu wymieniono na terenie miasta 9 źródeł ciepła. Koszty: 114 551, 15 zł.

Z dniem 16.02.2023 r. Gmina Miasto Rzeszów podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Rzeszowie dot. utworzenia gminnego punktu konsultacyjno – informacyjnego programu „Ciepłe mieszkanie” przy Wydziale Klimatu i Środowiska Urzędu Miasta Rzeszowa, celem efektywniejszego wykorzystania potencjału programu.

5. Poprawa efektywności energetycznej (termomodernizacja) budynków mieszkalnych (gminnych i wspólnotowych) na obszarze miasta Rzeszowa. Horyzont

czasowy realizacji działania: 2028 – 2030.

Wydział Inwestycji Urzędu Miasta Rzeszowa w 2024 r. zakończył realizację zadań w ramach, których zostały wykonane instalacje PV:

- Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola – wartość instalacji PV – 281 364,80 zł – środki własne,
- Budowa hali sportowej przy I LO – wartość instalacji PV – 193 681,10 zł, środki własne.

Ponadto Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych Sp. z o.o. w swoich zasobach nie posiada już budynków które wymagają termomodernizacji.

6. Rozwój sieci ścieżek rowerowych. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2022.

W okresie objętym sprawozdaniem, Miejski Zarząd Dróg w Rzeszowie, wykonał 1,410 km ścieżek rowerowych. Realizacja ścieżek związana była z zadaniami:

- budowa drogi 45 KZ na osiedlu Staromieście Ogrody od drogi 44 KL (ul. Niecia) do drogi 46 KZ,
- budowa drogi dojazdowej do osiedla domków jednorodzinnych przy ul. Miłocińska – Tarnowska (Parkowa) – etap II,
- wykonanie drogi dla pieszych i rowerów przy ul. Plenerowej w ramach zadania budżetowego pn. „Poprawa infrastruktury drogowej na terenie miasta Rzeszowa.

Na terenie miasta Rzeszowa znajduje się 161,7 km ścieżek rowerowych.

Natomiast Zarząd Zieleni Miejskiej w Rzeszowie w roku sprawozdawczym wykonał zadanie: budowa ścieżki rowerowej – lewa strona rzeki Wisłok od mostu Lwowskiego – realizacja: 2023-2024 r. Opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie pozwoleń – plan finansowy 2024 - 154 150 zł; wydatkowano w 2024 r. – 153 921,66 zł.

7. Kompleksowe odmulenie Zalewu Rzeszowskiego (w celu przywrócenia funkcji: turystyczno-rekreacyjnej, sportowej oraz retencyjnej). Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2022. Działanie zrealizowane.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w marcu 2022 roku zakończył prace związane z odmuleniem czaszy Zbiornika Rzeszów obejmujące obszar od przekroju w km 73+930 do km 75+060. Z kolei odmulenie części akwenu położonego na terenie obszaru Natura 2000 (przekrój od km 75+060 do 78+230) ukończone zostało w listopadzie 2022 roku. Końcowy odbiór całego przedsięwzięcia nastąpił w grudniu 2022 roku.

W wyniku zrealizowania przedsięwzięcia został osiągnięty główny cel, tj. poprawa warunków retencjonowania wody. W wyniku usunięcia zalegających osadów w znaczącym stopniu poprawia się warunki ujęcia wody pitnej dla Miasta. Ponadto wykonane prace pozytywnie wpłyną na warunki bytowania organizmów wodnych.

8. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowywanie terenów na obszarze miasta Rzeszowa ze szczególnym uwzględnieniem akwenów i terenów przybrzeżnych Zalewu Rzeszowskiego i rzeki Wisłok. Horyzont czasowy realizacji działania:

2024 - 2026.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Rzeszowie, w roku sprawozdawczym zostały zrealizowane 2 zadania:

- Wisłok - zielona strefa wypoczynku - realizacja: 2024 r. – 2025 r. na łączną kwotę 2 714 817,00 zł (zgodnie z planem finansowym), kwota wydatkowana w 2024 r. – 12 693,00 zł. W ramach zadania zlecono opracowanie mapy do celów projektowych i prawnych, opracowanie operatu wodnoprawnego i wykonanie dokumentacji projektowej na ciągi piesze. Dokonano również opłat administracyjnych na cele związane z uzyskaniem pozwolenia wodnoprawnego. W 2024 r. wybrano wykonawcę zadania inwestycyjnego i podpisano umowę na kwotę 2 701 223,91 zł. Do końca 2024 r. wykonał on nasadzenia, alejki żwirowe, dostarczył część elementów małej architektury, przygotował materiał do wykonania strefy piaskowej. Resztę prac ukończono w 2025 r.
- w ramach zadania: Renowacja terenu przyrodniczego w Rzeszowie – działania ochronne w rezerwacie przyrody Lisia Góra i jego otulinie, w dn. 25.09.2024 r. została podpisana umowa na kwotę 99 015,00 zł na wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem wymaganych pozwoleń i uzgodnień na budowę Ekoparku na terenie otuliny rezerwatu przyrody Lisia Góra. Obecnie trwają prace związane z wykonaniem umowy - realizacja 2024-2025. Plan finansowy na 2024 r. – 100 000,00 zł, wydatkowano w 2024 r. 93,90 na opłaty administracyjne związane z zakupem map.

9. Rozwój systemu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarze miasta Rzeszowa.

Horyzont czasowy realizacji działania: 2027 – 2030.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Rzeszowie, w charakter działania wpisuje się siedem zadań:

- a) ARKADIA- zielona strefa wypoczynku dla juniora i seniora przy ul. Jachowicza– plan finansowy na 2024 r. – 391 000,00 zł; wydatkowano w 2024 r. – 390 617,69 zł. W ramach zadania zamontowano elementy zabawowe- 5 szt. wraz z nawierzchnią bezpieczną z piasku, 6 szt. ławek, 4 szt. koszy na śmieci, stojaki rowerowe, tablice informacyjne i 2 kpl. zadaszenia przeciwsłonecznego. Utwardzono nawierzchnię kostką i płytami betonowymi oraz nasadzono 1305 szt. roślin ozdobnych.
- b) Rewitalizacja parku Sybiraków – plan finansowy na 2024 r. – 513 436,00 zł; wydatkowano w 2024 r. – 513 336,82 zł. W ramach zadania zmodernizowano istniejący plac zabaw poprzez montaż urządzenia zabawowego - 1 kpl., urządzenia sprawnościowego - 1 kpl., zestawu huśtawek - 1 kpl. i piaskownicy. Zamontowano nowe ławki z oparciem - 8 szt., stojaki rowerowe - 4 szt., kosze na śmieci - 4 szt., tablice regulaminowe - 2 szt. W części sportowej obiektu zamontowano urządzenia street workout - 2 kpl. i 2 bramki piłkarskie. W części wypoczynkowej nasadzono 1533 szt. roślin ozdobnych, zainstalowano 8 kpl. pergoli ogrodowej oraz 20 szt. ozdobnych słupków drewnianych. Ponadto, założono 50 m² łąki kwietnej i 655 m² trawnika.
- c) Budowa ogrodów kieszonkowych w Rzeszowie – plan finansowy na 2024 r. – 1 000 000,00 zł; wydatkowano ze środków własnych w 2024 r. – 849 425,48 zł. W ramach zadania stworzono nowe miejsca rekreacji przy ul. Tarnowskiej

(zamontowano elementy małej architektury: ławki z oparciem - 4 szt., ławkoleżak - 3 szt., parklety - 3 szt., obręcze z huśtawkami wahadłowymi - 3 szt., podświetlane pergole z huśtawką - 3 szt., kosze na śmieci - 4 szt., tablica regulaminowa - 2 szt., tablice edukacyjne i informacyjne - 3 szt., zadaszenie przeciwsłoneczne - 2 szt., stojak na rowery - 5 szt., trampoliny - 5 szt., atlas zewnętrzny 4 - stanowiskowy - 2 kpl., dla ptaków - 10 szt., domki dla owadów - 9 szt., domki dla jeży - 4 szt., latarnie parkowe wraz z przyłączem - 5 szt., nawierzchnia naturalna z obrzeżami z listwy stalowej - 424 mb, nasadzenia drzew - 5 szt., krzewów - 300 szt., bylin i traw - 1691 szt., roślin cebulowych - 500 szt., założono 348 m² łąki kwietnej, 3452 m² trawników i utworzono ogród deszczowy o pow. 370 m²). Przy ul. K. Wojtyły (wybudowano plac zabaw wraz ze strefą bezpieczeństwa na którym zamontowano wieżę ze zjazdem linowym - 1 kpl., bujak - 2 szt. i drewniane kubiki - 6 szt. W strefie rekreacyjnej zamontowano elementy małej architektury tj. ławki z oparciem - 6 szt., ławki sportowe - 4 szt., tablice informacyjne i edukacyjne - 5 szt., kostki wiedzy - 4 szt., domki dla owadów - 3 szt., kosze na śmieci - 3 szt., stojaki na rowery - 6 szt. W strefie sportowej wykonano boisko o nawierzchni trawiastej o pow. 560 m², zamontowano 2 kpl. bramki do piłki nożnej, 102 mb i piłkochwyty o dł. 102 mb. Teren został oświetlony 8 szt. latarni solarnych LED oraz utwardzono nawierzchnię wodoprzepuszczalną ciągi komunikacyjne. Wykonano również nasadzenia 3 szt. drzew, 60 szt. krzewów, 200 szt. bylin i traw ozdobnych, żywopłot wiklinowy i założono łąkę kwietną o pow. 60 m²). Przy ul. Szkolnej wykonano plac zabaw wraz ze strefą bezpieczeństwa na którym zamontowano tyrolka, huśtawkę podwójną, wieżę typu linarium, urządzenie typu domek oraz dwa bujaki. Siłownię plenerową wyposażono w drabinkę, tor przeszkód, most linowy, równoważnię, drążki do podciągania i zestaw sprawnościowy. Ponadto zamontowano ławki z oparciem - 20 szt. siedzisko wypoczynkowe – leżak - 6 szt., kosze na śmieci - 10 szt., stojaki na rowery - 8 szt., tablice informacyjne i edukacyjne - 8 szt., kostki wiedzy - 6 szt., domki dla owadów - 4 szt., budki dla jeży - 3 szt., budki dla ptaków - 8 szt.. Stworzono strefę naturalistyczną z klasą terenową oraz stworzono scenę plenerową wyposażoną w miejsca do siedzenia w postaci ław i schodów terenowych. Cały obiekt oświetlono 25 szt. latarni parkowych wysokich, 12 szt. latarni niskich i 8 szt. punktami świetlnymi ziemnymi, a nawierzchnię utwardzono za pomocą drewnianych podestów i geokraty wypełnionej żwirem. Nasadzono 46 szt. drzew, 345 szt. krzewów oraz 1203 szt. bylin i traw ozdobnych, założono 225,5 m² łąki kwietnej i 2355,7 m² trawnika z siewu. Dokonano zapłaty w postaci zaliczek, które wypłacono ze środków własnych.

Plan finansowy na 2025 r. – 8 000 000,00 zł. W 2025 r. planowane jest ukończenie ostatniego ogrodu kieszonkowego w rejonie ul. Kopisto i dokonanie zapłaty pozostałej kwoty za ogrody kieszonkowe w 4 lokalizacjach w wykorzystaniem środków dofinansowania z Polskiego Ładu na kwotę: 6 796 168,44 zł.

- d) Budowa placu zabaw na osiedlu Staromieście – plan finansowy na 2024 r. – 2 060 000,00 zł w tym środki z dofinansowania Polski Ład – 1 999 000,00 zł.; kwota wydatkowana w 2024 r. – 1 637 206,26 zł, w tym dofinansowanie z Polskiego Ładu w wysokości: 1 588 744,95 zł a kwota ze środków własnych – 48 461,31 zł.

W ramach zadania wybudowano nowy plac zabaw wyposażony w urządzenie sprawnościowe, zestaw zabawowy linowy, zestaw zabawowy statek, zestaw zabawowy

domek, huśtawkę linową, huśtawkę wagową, zestaw zabawowy linowy ze zjeżdżalnią, tor przeszkód, piaskownicę, karuzelę, bujak, zestaw z podestem. Plac zabaw ogrodzono 123 mb ogrodzenia drewnianego. Zamontowano elementu małej architektury w postaci ławek - 8 szt., leżaków - 8 szt., parkletów - 2 kpl., pergole - 2 szt., kosze na śmieci - 4 szt., tablice informacyjne, edukacyjne i regulaminowe - 4 szt., kostki wiedzy - 2 szt., budki dla ptaków - 2 szt., domki dla owadów - 3 szt., żagiel zacieniający - 2 kpl. Zamontowano 2 szt. lamp oświetlenia solarnego, wykonano suchą rzekę z kamieni ozdobnych o powierzchni 50 m² oraz utwardzono 75m² nawierzchni. Nasadzono 3141 szt. Roślin ozdobnych oraz założono łąkę kwiatną o pow. 52 m².

- e) Utworzenie niebieskiej łąki – plan finansowy na 2024 r. – 36 564,00 zł, kwota wydatkowana w 2024 r. 29 653,78 zł.

W ramach zadania posadzono 1350 szt. bylin oraz wysiano nasiona roślin jednorocznych i wieloletnich na powierzchni 120 m².

- f) Wykonanie łąki krokusowej i ogrodu motyli - plan na 2024 r. – 100 000,00 zł, kwota wydatkowana w 2024 r. 94 644,72 zł.

W ramach zadania zagospodarowano część Parku Kultury i Wypoczynku poprzez stworzenie rabaty z roślin wabiących motyle. Nasadzono 151 szt. krzewów ozdobnych, 747 szt. bylin, 123 szt. traw ozdobnych i 30 szt. roślin cebulowych. Zamontowano również 4 domki dla owadów. W drugim etapie zadania wykonano łąkę krokusową na terenie Placu Cichociemnych poprzez nasadzenie 34 500 szt. cebul krokusów.

- g) Rewitalizacja parku na osiedlu Słocina - plan finansowy na 2024 r. – 1 220 445,00 zł, plan finansowy na 2025 r. – 1 250 000,00 zł; kwota wydatkowana w 2024 r. 414 497,70 zł w tym dofinansowanie ze środków UE – 373 047,93 zł, a kwota środków własnych wynosiła 41 449,77 zł.

W ramach zadania podpisano umowę z wykonawcą na kwotę: 2 470 445,00 zł. Opracowano dokumentację projektową, uzyskano pozwolenie na budowę oraz pozwolenie konserwatorskie. Wykonano rozbiórkę istniejącej nawierzchni alejki wraz z jej utylizacją, demontaż istniejących latarni oraz elementów małej architektury, odmulenie dna stawu, wykonanie zasilania dla latarni wraz z fundamentami, wykonanie zasilania do podświetlania drzew i krzewów, zamontowano tablice informacyjne o dofinansowaniu, dostarczono i zamontowano części urządzeń zabawowych i siłowych, wykonano część nawierzchni bezpiecznej z piasku. W 2025 r. planowane jest ukończenie rewitalizacji parku.

Ponadto zadania zaplanowane do realizacji w 2025 r. w zakresie zielonej infrastruktury są następujące:

- Utworzenie parku kieszonkowego – w grudniu 2024 r. podpisano umowę z wykonawcą. Umowę zawarto na kwotę brutto 526 766,07 zł. Planowane prace przewidują odbetonowanie terenu parkingu przy siedzibie Estrady przy ul Jagiellońskiej i utworzenie terenu zieleni z licznymi nasadzeniami i małą architekturą. Zadanie jest dofinansowane ze środków UE.
- Utworzenie ogrodów deszczowych – w styczniu 2025 r. podpisano umowę z wykonawcą na kwotę 1 088 373,94 zł. Planowane prace przewidują zdjęcie nawierzchni uszczelnionych w obrębie ciągów pieszych i w pasach środkowych przy ulicach i założenie ogrodów

deszczowych w 35 lokalizacjach na terenie miasta. Zadanie jest dofinansowane ze środków UE.

- Sad Owocowy na Baranówce – budowa paleniska, alejki wiśniowej i monitoringu – plan finansowy na 2025 r. – 250 000,00 zł.

- Stworzenie strefy relaksu – os. Mieszka I – plan finansowy na 2025 r. 400 000,00 zł.

Innym działaniem, które wpisuje się w zadanie „Rozwój systemu błękitno – zielonej infrastruktury na obszarze miasta Rzeszowa” jest program „Mała retencja” oraz program „Mała retencja 2.0”.

W 2022 roku Urząd Miasta Rzeszowa rozpoczął pilotażowy program dotacyjny dla osób fizycznych na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z małą retencją, czyli wykonaniem systemu do gromadzenia i wykorzystywania wód deszczowych. Wszelkie informacje zostały określone w uchwale Rady Miasta Rzeszowa nr LIV/1153/2022 z 23 listopada 2021 roku. Projekt zakłada możliwość realizacji przez mieszkańców miasta takich inwestycji jak: ogród deszczowy, oczko wodne, zakup i montaż zbiornika naziemnego lub zbiornika podziemnego na deszczówkę. Od 15 czerwca 2023 roku obowiązuje Uchwała Nr LXXIX/1745/2023 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 23 maja 2023 r. z późn. zm. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na realizację zadań związanych z retencją wód opadowych na terenie Gminy Miasto Rzeszów pn. „Mała retencja 2.0”. Dofinansowanie stanowi uzupełnienie Uchwały Nr LIV/1153/2021 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 23 listopada 2021 r. o pozostałe podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych w szczególności: wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorców oraz jednostki sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.

Nabór wniosków do programu Mała Retencja od pierwszego ogłoszenia cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców. W przeciągu ostatnich trzech lat (2022-2024) do Urzędu wpłynęło prawie 600 wniosków, a dofinansowanych zostało około 400 inwestycji. W 2024 roku złożonych zostało 171 wniosków o udzielenie dotacji, podpisano 168 umów, a w terminie rozliczyło się 154 wnioskodawców (w ramach dotacji łącznie wypłacono 138 585,30 zł). Największa część wniosków dotyczyła zbiorników naziemnych, co może wiązać się przede wszystkim z ich dostępnością, umiarkowanymi cenami, łatwością montażu oraz dużą różnorodnością wariantów pod względem pojemnościowym i wizualnym. Mając na uwadze duże zainteresowanie oraz liczne zapytania mieszkańców planowana jest kontynuacja programu w następnych latach.

Zestawienie realizowanych inwestycji z programu „Mała retencja” w latach 2022-2024:

Inwestycja / Rok	Zbiorniki naziemne	Zbiorniki podziemne	Oczka wodne	Ogrody deszczowe
2022	90	1	1	1
2023	124	6	1	2
2024	149	2	2	1
Suma	363	9	4	4

Brak jest szczegółowych statystyk na temat całkowitej pojemności zamontowanych zbiorników, jednak mając na względzie zapisy Regulaminu udzielania dotacji, gdzie minimalna

pojemność dla inwestycji polegającej na montażu zbiornika naziemnego wynosi 500 litrów, a w przypadku zbiornika podziemnego 2000 litrów, zrealizowane inwestycje retencjonują co najmniej 183 300 litrów wody deszczowej przy minimum jednym pełnym zapełnieniu w sezonie.

Analizując złożone wnioski do programu „Mała retencja 2.0” dotacja została udzielona na realizację zbiorników naziemnych na deszczówkę oraz studni chłonnych:

Zestawienie realizowanych inwestycji z programu „Mała retencja 2.0” w latach 2023-2024:

Inwestycja / Rok	Zbiorniki naziemne	Studnie chłonne
2023	4	1
2024	6	0
Suma	10	1

O otrzymanie dotacji w 2024 roku wnioskowało 7 podmiotów, umowę podpisano z 6 podmiotami. Dotacja w wysokości 9662,79 zł została przeznaczona na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z wykorzystaniem systemów do gromadzenia wody deszczowej poprzez montaż zbiorników naziemnych. Łączna pojemność zamontowanych zbiorników w ramach programu „Mała retencja 2.0” zgodnie z przedłożonymi do rozliczenia wnioskami wyniosła **12 440 litrów**.

Realizowane programy w perspektywie wielu lat będą miały ogromne znaczenie dla zachodzących zmian środowiskowych. Są to działania lokalne skierowane na konkretne, praktyczne rozwiązania mające duże znaczenie dla poprawy jakości życia oraz bezpieczeństwa ludzi i łagodzenia postępujących zmian klimatu takich jak niekorzystne zjawiska meteorologiczne tj. fale upałów i częste, gwałtowne ulewy. Ponadto, realizacja inwestycji z zakresu małej retencji wpłynie pozytywnie na utrzymanie naturalnego poziomu wód opadowych, poprawę lokalnego mikroklimatu czy ograniczenia wykorzystania wody pitnej do podlewania i celów gospodarczych.

Ponadto, w ramach działań promujących program został wydany poradnik „Jak wykorzystać deszczówkę”, w którym w zwięzły i przejrzysty sposób opisano rolę małej retencji, przedstawiono rodzaje inwestycji podlegające dofinansowaniu, wyszczególniono co warto sprawdzić przed rozpoczęciem realizacji inwestycji oraz na jakich zasadzie będzie przyznawana dotacja. Poradnik dostępny jest w formie papierowej w Wydziale Klimatu i Środowiska oraz w formie elektronicznej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Rzeszowa.

Od 2020 roku działania z zakresu małej retencji obejmują również realizację przez Urząd Miasta Rzeszowa inwestycji wprowadzających infrastrukturę do gromadzenia i wykorzystywania wód deszczowych przy jednostkach organizacyjnych, które mają szczególne znaczenie ze względu na realizowane w tych miejscach coroczne nasadzenia zieleni. Działania te wzajemnie się uzupełniają i wpisują w miejską sieć zielono-niebieskiej infrastruktury, tworząc kompleksowy system działający jak gąbka, która wykorzystuje wody opadowe w miejscach, w których tworzone są przestrzenie zielone poprawiające jakość powietrza, łagodzące zjawisko miejskiej wyspy ciepła i stanowiące miejsca rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców. W ramach inwestycji przy jednostkach organizacyjnych montowane są zbiorniki naziemne na deszczówkę o pojemności od 500 do 1000 litrów.

Ponadto, na terenie Zespołu Szkół Agropresiębiorczości sfinansowano wykonanie ogrodu deszczowego. Zadanie dot. zakupu zbiorników dla jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta, w tym m.in. dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, domów pomocy społecznej w latach 2022-2023 realizowane było przy współfinansowaniu przez WFOŚiGW w Rzeszowie w ramach realizacji zadania z zakresu edukacji ekologicznej pn. „Program edukacji ekologicznej w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu”, który skierowany jest do uczniów, mieszkańców oraz pracowników, którzy mogą zapoznać się z treścią tablicy oraz wykorzystać zgromadzoną w zbiorniku wodę m.in. do podlewania istniejących przestrzeni zielonych (zieleńców, nasadzeń, ogrodów itp.). Dzięki współpracy z Funduszem udało się zakupić i zamontować zbiorniki i tablice edukacyjne w 25 placówkach objętych wnioskiem (12 w 2022 r.; 13 w 2023 r.). W 2024 roku Gmina Miasto Rzeszów, w całości ze środków własnych, zrealizowała zadanie poprzez montaż zbiorników naziemnych oraz tablic edukacyjnych przy 13 przedszkolach publicznych z terenu Rzeszowa oraz montaż zbiorników przy 3 Rzeszowskich Domach Kultury. Program będzie kontynuowany również w kolejnych latach. Łącznie w latach 2022-2024 w placówkach zamontowano 62 zbiorniki o łącznej pojemności 57 200 litrów.

10. Poprawa stanu technicznego rowów, potoków i rzek, pod kątem konieczności ich odbudowy i przebudowy w celu poprawy ich naturalnej retencji. Horyzont czasowy realizacji działania: 2022-2024.

a) Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rzeszowa zrealizował w roku sprawozdawczym zadanie: „Bieżąca konserwacja i utrzymanie rowów odwadniających będących w utrzymaniu Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Rzeszowa zlokalizowanych na terenie miasta Rzeszowa”. Długość otwartego systemu kanalizacji – 21,412 km. Koszt realizacji – 308 000,00 zł (w całości z budżetu własnego).

W ramach umowy prowadzone były prace utrzymaniowe polegające na koszeniu traw ze skarp i dna rowów, przycinaniu skarp, odmulaniu dna rowów oraz zbieraniu zanieczyszczeń z koryt, a w razie potrzeby pełnienie dyżurów w czasie burzy i deszczów nawalnych. Powyższe działania były zaplanowane i wykonywane na bieżąco zgodnie z harmonogramem.

Działania związane z konserwacją i bieżącym utrzymaniem rowów odwadniających zwiększają atrakcyjność Rzeszowa poprzez poprawę stanu środowiska i podniesienie potencjału adaptacyjnego z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju w warunkach zmieniającego się klimatu.

b) Wydział Klimatu i Środowiska Urzędu Miasta Rzeszowa zajmuje się konserwacją rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Miasto Rzeszów w ramach zadania pn.: „Usługa polegająca na bieżącej konserwacji rowów melioracyjnych na terenie miasta Rzeszowa”. Do konserwacji bieżącej w 2024 r. ujęto 20,1 km rowów (w osiedlach: Budziwój, Zalesie, Słocina, Załęże, Wilkowyja Północ, Biała, Przybyszówka, Miłocin, Pogwizdów) za kwotę 177 633,72 zł (w całości budżet własny).

Prace polegały na koszeniu traw i porostów na skarpach rowów, odmulaniu dna rowów i przepustów, hakowaniu roślin korzeniących się w dnie, wycince drzew i zakrzaczeń, zbieraniu odpadów komunalnych, usuwaniu tam bobrowych, usuwaniu z koryt rowów zatorów, gałęzi i różnych odpadów. Roboty te wykonywał Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Rzeszowie, wyłoniony w drodze przetargu nieograniczonego. Prace zostały odebrane w dniu 08.10.2024 r.

Dzięki wykonaniu konserwacji urządzeń melioracji wodnych – rowów melioracyjnych na terenie miasta Rzeszowa, rowy są drożne i zapobiegają lokalnym podtopieniom.

Ponadto, w 2024 r. Miejska Spółka Wodna Rzeszów otrzymała dotację celową z budżetu Gminy Miasto Rzeszów na bieżące utrzymanie urządzeń wodnych oraz konserwację i renowację rowów melioracyjnych wraz z budowlami w wysokości 70 tys. zł. W ramach powyższej dotacji Miejska Spółka Wodna Rzeszów utrzymywała w 2024 r. dodatkowo 10,7 km rowów melioracyjnych objętych działalnością spółki.

c) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w okresie objętym sprawozdaniem wykonał prace na łączną kwotę 6 308 910, 61 zł (koszty poniesione z własnego budżetu – 1 563 204, 23 zł, źródła pozyskanych zewnętrznych środków finansowych – 4 745 706, 38 zł), które obejmowały zadania:

- „Konserwacja bieżąca potoku Przyrwa w km 0+000-10+900 w m. Rzeszów” – dwukrotne koszenie, rozdrobnienie skoszonej trawy, ręczne usuwanie namułu z cieków,
- „Konserwacja bieżąca potoku Młynówka w km 0+000-10+400 w m. Rzeszów, Malawa, Krasne” – dwukrotne koszenie, rozdrobnienie skoszonej trawy,
- „Konserwacja potoku Strug w km 0+000-8+200 w m. Rzeszów, Tyczyn” – dwukrotne koszenie, rozdrobnienie skoszonej trawy,
- „Konserwacja potoku Czekaj w km 0+315-1+545, potoku Matysówka w km 0+000-2+345, potoku Paryja w km 0+000-4+570 w m. Rzeszów” - dwukrotne koszenie, rozdrobnienie skoszonej trawy, odcinkowe oczyszczenie betonowego umocnienia z naniesionego mułu, rozbiórka zatorów, wycinka zakrzaczeń.
- Utrzymanie trwałości projektu dla zadania „Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego Rzeszów na rzece Wisłok” – odmulenie dna zbiornika wodnego.
- Awaryjne usuwanie obumarłych konarów drzewa rosnącego w korycie potoku Przyrwa przy ul. Partyzantów w Rzeszowie.

Ponadto regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie realizuje zadania inwestycyjne z zakresu ochrony przeciwpowodziowej w oparciu o Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (dalej: „PZRP”, który stanowi najważniejszy dokument planistyczny w zakresie gospodarki wodnej dla obszaru dorzecza Wisły oraz na podstawie Programu Planowanych Inwestycji w Gospodarce Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dalej: „PPI”). W powyższych dokumentach planistycznych zostały ujęte następujące działania inwestycyjne:

- „Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug. Strug – etap I – odcinkowa przebudowa - kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie” (W_GWW_1906). W grudniu 2024 zakończono realizację zadania.
- „Zabezpieczenie przed powodzią terenów zlokalizowanych w zlewni potoku Młynówka na terenie gminy Miasto Rzeszów oraz Gminy Krasne, woj. podkarpackie” (W_GWW_1908). Planowana data zakończenia inwestycji to rok 2030, obecnie inwestycja posiada wydaną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach.
- „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w zlewni rzeki m.in. Malawka, Przyrwa, Matysówka, Mikośka, Paryja, Czekaj, Hermanówka i inne poprzez kompleksową realizację działań w zakresie odcinkowego: kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego koryta cieku, budowy obwałowań, budowy murów oporowych, budowy zbiorników wodnych”

(W_GWW_3017). Obecnie dla ciekłu Matysówka przygotowano dokumentację przedprojektową oraz KIP. Planowana data zakończenia inwestycji to rok 2028.

- „Koncepcja Zabezpieczenia przeciwpowodziowego w zlewni rzeki Wisłok poprzez budowę zbiorników przeciwpowodziowych” (W_GWW_3018). Nie rozpoczęto realizacji inwestycji.

- „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w zlewni potoku Młynówka poprzez kompleksową realizację działań w zakresie odcinkowego: kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego koryta ciekłu, budowy obwałowań, budowy murów oporowych, budowy zbiorników wodnych” (W_GWW_3034). Nie rozpoczęto realizacji inwestycji.

- „Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w zlewni rzeki Strug i potoku Hermanówka poprzez kompleksową realizację działań w zakresie odcinkowego: kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego koryta ciekłu, budowy obwałowań, budowy murów oporowych, budowy zbiorników wodnych” (W_GWW_3035). Nie rozpoczęto realizacji inwestycji.

Dodatkowo poza powyższymi inwestycjami w PPI zostało ujęte następujące działanie inwestycyjne nie ujęte w PZRP: „Odcinkowe kształtowanie brzegów i dna rzeki Wisłok na długości ok. 250 m na terenie miasta Rzeszowa”. Nie rozpoczęto realizacji inwestycji.

d) Wydział Inwestycji Urzędu Miasta Rzeszowa w ramach zadania pn.: „Przebudowa rowu odwadniającego w-2-8 w rejonie ul. Porąbki” zakończono opracowywanie dokumentacji projektowej, wykonanie za 2024 r. – 54 735, 00 zł (środki własne).

11. Kontynuacja zakupu ekologicznego taboru autobusowego. Horyzont czasowy realizacji działania: 2021 – 2022.

Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie w 2023 r. odebrał łącznie 20 autobusów: 10 autobusów CNG 12m (Autosan M12LF), 2 autobusy CNG 18m (Solaris Urbino 18 Hybrid), 2 autobusy elektryczne 18m (Solaris Urbino 18 electric) oraz 6 autobusów elektrycznych (Solaris Urbino 9LE electric) wraz z infrastrukturą do ładowania i placem postojowym. W latach 2020-2021 odebrano 60 autobusów zasilanych CNG 12m (Autostan Sancity 12LF CNG). W 2019 roku odebrano 10 autobusów elektrycznych 12m (SOLARIS Urbino 12) z infrastrukturą do ich ładowania. W latach 2013-2014 odebrano 30 autobusów CNG 12m (Mercedes-Benz). Łączny koszt prowadzonych działań – 297 898 154, w tym koszty poniesione z własnego budżetu – 92 033 576 zł i koszty pozyskane ze źródeł zewnętrznych – 205 864 578 zł. W roku 2024 nie dokonano odbioru taboru autobusowego.

W roku 2025 opublikowane zostało postępowanie przetargowe na zakup 20 autobusów wodorowych.

12. Program Transportu Bezemisyjnego w Rzeszowie. Działanie o charakterze organizacyjnym. Horyzont czasowy realizacji działania: 2020 – 2021.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie zadanie nie będzie realizowane.

13. Przystosowanie infrastruktury „przystankowej” do skutków zmian klimatu. Horyzont czasowy realizacji działania: 2023 – 2025.

W latach 2016 – 2023 wymieniono 308 wiat przystankowych. W roku 2024 nie dokonano odbioru wiat przystankowych. W perspektywie finansowej 2021 – 2027 planowane jest podjęcie działań polegających na przystosowaniu infrastruktury przystankowej w Rzeszowie do skutków zmian klimatu poprzez wymianę 140 wiat przystankowych na wiaty

zawierające m.in. elementy zacieniające. Łączny koszt prowadzonych działań 31 448 617 zł, w tym koszty poniesione z budżetu własnego 9 714 478 zł i koszty pozyskane ze źródeł zewnętrznych 21 734 139 zł.

14. Poprawa jakości i zakresu usług społecznych poprzez tworzenie na terenie miasta Rzeszowa ośrodków wsparcia dla osób starszych. Zadanie zrealizowane.

W roku 2021 zrealizowane zostało zadanie pn.: „Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z otępieniami w tym w chorobie Alzheimera ul. Litewska 2a w Rzeszowie”. Środowiskowy Dom Samopomocy „Niezapominajka” funkcjonuje jako samodzielna jednostka organizacyjna Gminy Miasto Rzeszów i jest placówką wsparcia dziennego dla 25 osób z różnymi postaciami otępienia, w tym z chorobą Alzheimera. Łączny koszt zadania 3 829 342,61 zł, w tym: dotacja z budżetu państwa – 2 656 187 zł, środki własne – 1 173 155,61 zł.

15. Budowa/modernizacja istniejącej kanalizacji deszczowej w celu przystosowania jej do skutków zmian klimatu. Horyzont czasowy realizacji działania: 2026 – 2028.

W roku objętym sprawozdaniem, Wydział Inwestycji Urzędu Miasta Rzeszowa zrealizował następujące zadania, wpisujące się w charakter działania:

- Budowa kanalizacji deszczowej w rejonie ul. Antoniego Gromskiego – wykonanie 2024: 100,60 m, 322 343,00 zł (pożyczka ze Spółdzielni Zodiak), zbiorniki retencyjne V=37,72 m³ – 2 szt.
- Utwardzenie terenu w rejonie ul. ks. Kazimierza Guzego – wykonanie 2024: 238 m, 468 261,00 zł (środki własne).

16. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych Rzeszów – Dworzysko. Horyzont czasowy realizacji działania: 2019 – 2021.

Zgodnie z informacją z Wydziału Inwestycji Urzędu Miasta Rzeszowa w roku 2024 r. nie poniesiono wydatków.